

Yetişkin Eğitiminin Temel zellikleri ve Yetişkin Eğitiminde Program Alanları

Yetişkin

Yetişkinlik ,”bebeklik”,” çocukluk”, “ergenlik”, terimleri kadar açık bir kavram değildir. Yetişkinlik, yaşamın çocukluk ve gençlik dönemine göre çok daha uzun bir dönemi kapsar. Yasal olarak çoğu zaman 18 üstü bir yaş dönemine denk düşer.

"Yetişkin", sözcüğü Latince büyümek fiilinden gelmektedir. Dolayısıyla yetişkin en basit tanımla büyümüş kişidir. Yetişkinliğin, biyolojik ve toplumsal yaşlanma ile bir tutulması ortak yönelimlerden birisidir. Biyolojik yaşlanma insan organizmasının yapı ve işleyişinin zaman içinde değişimine dayanır. Bu açıdan bakıldığında bireyin üretebilecek yaşa gelmesi, bir başka anlatımla ergenlik dönemine girmesi biyolojik olarak yetişkin olmayı belirler. Toplumsal yaşlanma ise, bir bireyin zaman içindeki rolleri üstlenmesi ve terk etmesindeki değişimlere dayanır.

Birey doğumdan lme, hem toplum tarafından düzenlenmiş evrelerden, hem de biyolojik evrelerden geçer. Toplum, değişik yaşlarda olunacak ve yapılacak şeyleri tanımlar, buna “yaş normları” adı verilir. Örneğin bir erkek ya da kadın için en uygun okulu bitirme, evlenme, ocuk sahibi olma, emekliye ayrılma yaşını toplum belirler. Yaş normları bazen resmi kurallarla da düzenlenebilirler. Örneğin seçimlerde oy verme yaşı, asgari evlenme yaşı, sürücü belgesi alma yaşı, emekliye ayrılma yaşı böyledir. Yaş normları yaşa uygun roller konusundaki beklentiler açısından gayri resmidirler. Toplumun bireylerden yaşına uygun davranması konusunda beklentileri vardır. Toplumda, bir iř-meslek sahibi, eř, anne, baba gibi rolleri yerine getiren kişi yetişkindir dediğimizde yetişkinin toplumdaki sorumluluklarına vurgu yapıyoruz demektir.

Yetişkinlik psikolojik açıdan tanımlandığı zaman “bağımsızlık” ile ilgili bir kavramdır. Kendi yaşamlarını yönetme sorumluluğunu üstüne alan, kendi kararlarını vermeye kendini hazır hisseden kişi yetişkindir. Kişinin kendi kararlarını verme yeteneği, bir başka anlatımla öz yönetimli olmaya ilişkin benlik algısı, yaşamın erken döneminde başlayarak, biyolojik olarak olgunlaştığı, toplumdaki çeşitli rolleri yerine getirmeye başladığı, birikimli olarak gelişir ve birey iř sahibi olduğunda, evlendiğinde kendisinin ve toplumun gözünde yetişkinlik statüsü kazanır. Günümüzde daha eğitimi ve daha st sosyo ekonomik düzeylerde yetişkinlik eşiğinin daha ileri yaşlara ötelenmesi yönünde bir eğilim olduğundan da söz edebiliriz.

Yetişkinlerin deneyimleri ve gerçek yaşam sorunları belirleyicidir. Yetişkinden beklenen öğrencilik rolü, yetişkin olmanın getirdiği rol ve sorumluluklara göre ikinci plandadır. Yetişkin eğiticileri, yetişkinlerin toplumdaki temel rolünün öncelikle sözü edilen sorumlulukları yerine getirmek olduğunu, eğitim bu sorumlulukları dikkate aldığı ve öğrenmenin içeriği bu sorumluluklarla ilişkilendirildiğinde yetişkinler için anlamlı olacağını dikkate almaları gerekir. Yetişkinlere verilecek eğitimin çocuk ve gençlere verilen eğitimden farklıdır, farklı eğitim yaklaşımları gerektirir.

Yetişkinlerde Öğrenme

Yetişkinlerin öğrenme yeteneği konusunda öncü araştırmalardan birisi 1928 yılında Thorndike tarafından yapılmıştır. Bu araştırma yetişkinlerin de öğrenebildiğini ve yaşlanan kimsenin zekâsının anlamlı bir biçimde azalmadığını göstermektedir. Genel sağlık ve enerji, öğrenmeye ilgi duyma ve fırsatlar öğrenmeyi zekâdan daha çok etkilemektedir(Aktaran, Bülbül,1991)Yetişkinlerde öğrenme psikolojisi ile ilgili yapılmış araştırmalar topluca değerlendirildiğinde yetişkinlerde:

- Tepki hızının azaldığı, yani öğrenme hızında düşmenin olduğu,
- Problem çözme yeteneğinde gerilemeler olduğu,
- Devinsel becerilerin gerilediği, buna karşılık sözel yetenek ve kavrayış bakımından ilerlemeler olduğu görülmektedir.

Araştırmalardan çıkan çok önemli bir bulgu, başlangıçta erişilmiş eğitim düzeyi ne kadar yüksekte, zihinsel gerileme de o denli az olmaktadır. Eğitim düzeyi düşük olup, sıradan işlerde çalışanlarda zihinsel gerileme daha çok olmaktadır. Buna göre öğrenme yeteneği aralıksız kullanma ile korunabilmektedir. Yaşlı kimseler kendi hızlarında gençler kadar öğrenebilmektedirler.

Yetişkinlerin yaşın ilerlemesine bağlı kayıplarını, çevrenin etkisi telafi etmektedir. Muhakeme, hız ve algılama kayıplarına karşı, zihinsel faaliyetlerin canlılığını sürdürmesi kaydıyla, tecrübe ve bilgi bu kayıpları dengelemektedir. Burada güdülemeye bağlı faktörlerin de rol oynadığını söyleyebiliriz. Yetişkinler öğrenme çabalarını, özellikle kendi kişisel ilgilerinin toplandığı tecrübe alanlarına yoğunlaştırabildikleri takdirde öğrenmeye devam edeceklerdir.

Yetişkin Eğitiminin Temel zellikleri

Yetiřkin eđitimi toplumda yetiřkin olarak dūřunūlen kiřilerin ihtiyaçlarına göre dūzenlenmiř olan ve yetiřkinlerin öđrenmelerine olanak sađlamak ūzere planlanan dūzenli iletiřim sūreci olarak tanımlanabilir. Bu iletiřim sūrecinin temel özellikleri řunlardır:

1. Yetiřkin eđitimin hedef grubuna, herhangi bir rgūn eđitim kurumunun tam zamanlı programlarına devam eden belli yař grubundaki ocuk ve gençler dıřında kalan herkes girmektedir.
2. Yetiřkin eđitimi hedef grupları belli, amaçları dūzenli, planlı bir eđitimidir.
3. Yetiřkin eğitimi, amaçlanan eğitimin içeriği ne olursa olsun, dūzenlenirken ve uygulanırken, yetişkinlerin bireysel özelliklerinin dikkate alındığı, kuralların esnek tutulduğu bir eğitimidir.
4. Yetişkin eğitimi programlarının içeriğini bireyin ve toplumun ihtiyaçları belirler. Yetişkinlerin ğrenme ihtiyaı duydukları her konu yetişkin eğitiminin kapsamına girer. Yetişkinlerin ğrenme ihtiyaçları çeşitlenmiştir.

Yetişkin Eğitiminde Program Alanları

Yetişkin eğitimi programları beş temel grupta ele alınmaktadır(ILowe,1985):

1. **Tamamlama eğitimi.** Okul eğitimine denklik sağlayan okuma yazma programları, yetişkinlere sunulan açık eğitim programları, dışarıdan bitirme programları bu başlık altında ele alınabilir. Bu programlar rgūn eğitimin eksikliklerini tamamlamaya ve diploma kazanmaya yöneliktir.
2. **Mesleki ve teknik yeterlilik için eğitim.** Yetişkinlerin yeni bir meslek edinmelerine, sahip oldukları meslekteki niteliklerini geliştirmelerine ve mesleki yenilikleri izlemelerine olanak sağlayan eğitimidir.
3. **Daha iyi sađlık, refah ve aile hayatı için eđitim.** Toplumsal yařamın niteliđini yūkseltmeye dnūk programlardır. Sađlık eđitimi, ana-baba eđitimi, beslenme eđitimi, nūfus planlaması eđitimi gibi.

4. **Yurttaşlık eğitimi -siyasal ve toplumsal yeterlilik için eğitim.** Bireyin içinde yaşadığı toplumun siyasal yönetimine katılmasını, aktif bir yurttaşlık bilinci ve demokratik bir anlayış geliştirmesini amaçlayan programlardır.
5. **Öz-doyum için eğitim (kendini gerçekleştirme).** Bireylerin öğrenmekten mutlu oldukları, doyum sağladıkları programlardır. Mesleki bir amaç gütmeyen sanat, spor içerikli programlardır.

Kaynaklar

Bülbül, Sudi. (1991); **Halk Eğitime Giriş**, Anadolu Üniversitesi Yay. Eskişehir

Duman, Ahmet(2007)**Yetişkinler Eğitimi**, Ütopya Yayınları:17,Ankara

Lowe, John (1985); **Dünyada Yetişkin Eğitime Toplu Bakış**, (Çeviren: Turhan Oğuzkan), Unesco Türkiye Milli Komisyonu, Ankara. Okçabol, Rıfat (1994); Halk Eğitimi (Yetişkin Eğitimi), Der Yay. İstanbul.